Rajavartiolaitoksen esikunta
Suunnittelu- ja talousyksikkö

18.2.2025

Valtiovarainvaliokunta, hallinto- ja turvallisuusjaosto

VNS 9/2024 vp Valtioneuvoston puolustusselonteko

**RAJAVARTIOLAITOS KIINTEÄ OSA SUOMEN PUOLUSTUSJÄRJESTELMÄÄ**

## 1. Rajavartiolaitos osana Suomen puolustusjärjestelmää

Rajavartiolaitos on osa Suomen sisäistä ja ulkoista turvallisuutta. Rajavartiolaitos valvoo NATO:n ja EU:n pisintä rajaa Venäjän kanssa ja muuttunut turvallisuusympäristö edellyttää korkeaa suorituskykyä ulkorajalla: tarkkaa ja ajantasaista tilannekuvaa, ajanmukaista lainsäädäntöä EU:ssa ja kansallisesti sekä riittäviä investointeja henkilöstöön, osaamiseen, kalustoon ja infrastruktuuriin. Vallitseva ja nähtävissä oleva turvallisuustilanne itärajalla ja merellä nostaa valmiuteen, varautumiseen, toimintakykykyyn ja tilannekuvaan liittyviä vaatimuksia kaikilla Rajavartiolaitoksen ydintehtäväalueilla. Rajavartiolaitoksen merkitys korostuu Ahvenanmaalla kaikissa turvallisuustilanteissa, missä tehtävät toteutetaan noudattaen aluetta koskevia kansainvälisiä sopimuksia.

Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksia ja korkeaa valmiustasoa hyödynnetään puolustusjärjestelmässä alueellisen koskemattomuuden valvonnassa ja turvaamisessa. Muuttunut turvallisuusympäristö on entisestään korostanut Rajavartiolaitoksen keskeistä roolia osana Suomen puolustusjärjestelmää. Rajavartiolaitoksen yksiköiden ryhmitys ja laitoksen asevelvollisille antama koulutus tuottavat osaltaan valmiuden vastata mahdollisiin nopeaa reagointia edellyttäviin uhkiin sodan aikana ja sotaa alemman asteisissa kriiseissä. Viimeaikaiset tapahtumat ja tilanteet niin itärajalla kuin Itämerellä ovat osoittaneet Rajavartiolaitoksen erityisen merkityksen kansallisena laaja-alaisen vaikuttamisen ”ensivasteena”. Rajavartiolaitos on aluevalvontaviranomainen, joka turvaa alueellista koskemattomuutta kaikissa tehtävissään.

Rajavartiolaitos osallistuu sotilaalliseen maanpuolustukseen antamalla sotilaskoulutusta, ylläpitämällä ja kehittämällä puolustusvalmiutta yhteistoiminnassa puolustusvoimien kanssa sekä huolehtimalla aluevalvonnasta valtakunnan rajoilla ja siellä, minne sen toiminta kohdentuu. Puolustusvalmiuden kohottamista edellyttävässä tilanteessa rajajoukkojen ensisijaisena tehtävänä on tehostettu rajaturvallisuuden ylläpitäminen ja alueellisen koskemattomuuden turvaaminen. Puolustusvalmiuden vaatiessa rajajoukot tai niiden osia voidaan liittää puolustusvoimiin. Tämä on tarkoituksenmukaista, kun valtakunnan alueelle kohdistuu suoranaista

sotilaallista voimankäyttöä ja johtamisvastuun muuttamisesta on enemmän hyötyä kuin Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksien käyttämisestä.

Rajajoukkojen kokoonpanoja, käyttöperiaatteita ja materiaalia kehitetään osana puolustusjärjestelmää yhteistoiminnassa Puolustusvoimien kanssa. Kehittämisessä otetaan huomioon erityisesti valmiusvaatimukset ja laaja-alainen vaikuttaminen. Rajavartiolaitoksen materiaalihankkeissa otetaan huomioon sotilaallisen maanpuolustuksen tarpeet.

## 2. Rajavartiolaitoksen resurssit puolustuskyvyn ylläpitämiseen ja kehittämiseen

Hallitusohjelman mukaisesti Rajavartiolaitoksen riittävät resurssit, kalusto ja teknologia varmistetaan. Rajavartijoiden määrä pyritään turvaamaan. Puolustusselonteossa todetaan, että riittävä resursointi niin määrärahojen kuin henkilöstön osalta on kriittinen tekijä puolustuskyvyn ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Rajavartiolaitoksen strategisilla hankkeilla nostetaan operatiivisia suorituskykyjä ja parannetaan toimitiloja. Rajavartiolaitoksen valmiuspaketin hankintojen myötä parannetaan rajavartiolaitoksen kykyä toimia kaikissa olosuhteissa. Itärajan este, uudet valvontalentokoneet ja ulkovartiolaivat, maa- ja merirajan teknisen valvontajärjestelmän uudistaminen ja radiotekninen valvontajärjestelmä parantavat oleellisesti Rajavartiolaitoksen tilanteen seurannan ja vaikuttamisen suorituskykyjä ja tuottavat käyttöön otettaessa tarkempaa ja reaaliaikaisempaa tilannekuvaa sekä mahdollistavat paremmin resurssien kohdentamisen sinne missä niitä kulloinkin tarvitaan. Kasarmihankkeiden toimeenpanon myötä saamme mm. asevelvollisten koulutukseen toimivat, terveelliset ja kustannustehokkaat toimitilat.

Rajavartiolaitos panostaa muuttuneesta turvallisuustilanteesta johtuen poikkeuksellisen paljon henkilöstönsä koulutukseen, jotta osaamisen taso varmistaa valmiuden erilaisten häiriötilanteiden hallintaan. Rajavartiolaitos on jo luonut juuri eläköityneestä henkilöstöstä reservin, jota voidaan vapaaehtoisuuteen perustuen käyttää joustavasti vaihtelevissa tilanteissa tilapäisiin työvoimatarpeisiin ilman pitkäaikaisia henkilöstövaikutuksia. Heinäkuussa 2024 voimaan astunut asevelvollisuuslain muutos osaltaan turvaa Rajavartiolaitoksen henkilöstöresursseja häiriötilanteissa.

Puolustusministeriö ilmoittaa Rajavartiolaitoksen vuoden 2024 toiminnan menoista noin 385 milj. euroa puolustusmenoina Natolle.

## 3. Rajavartiolaitoksen voimavaravaje rajoittaa toimintaa ja vaikeuttaa uusien suorituskykyjen käyttöönottoa

Venäjän aloittaman sodan johdosta Rajavartiolaitoksen suorituskykyä ja henkilöstövahvuutta on nostettu siihen osoitetulla rahoituksella. Rahoitus on ollut pääosin kertaluonteista. Aikaisempien sopeuttamistoimien, kustannustason nousun ja turvallisuustilanteen edellyttämien kehittyvien suorituskykyjen johdosta Rajavartiolaitoksen perusrahoitus ei riitä nykytasoisen toiminnan ylläpitämiseen. Rahoitusvaje ei mahdollista strategisten hankkeiden tuomien suorituskykyjen täysimääräistä käyttämistä.

Rajavartiolaitoksen voimavaravaje on noin 25 milj. euroa vuonna 2025. Vajeessa ei ole huomioitu Nato-jäsenyyden aiheuttamia nousevia kuluja, joiden arvioidaan aiheuttavan kehyskaudella 2026 – 2029 lisäksi noin 1,3 milj. euron lisätarpeet kasvaviin henkilöstökuluihin sekä ampuma-alueiden investointeihin ja käyttökustannuksiin.

Rajavartiolaitos on perinteisesti sopeuttanut toimintansa toimintaympäristössä, turvallisuustilanteessa, tehtävissä ja rahoituskehyksessä tapahtuneisiin muutoksiin kohdentamalla resurssejaan ja luomalla tilanteen edellyttämiä painopisteitä resurssiensa käytössä. Rajavartiolaitos on kyennyt poikkeuksellisesta tilanteesta huolimatta toimeenpanemaan pääsääntöisesti suunnitellussa aikataulussa niin strategiset hankkeet kuin muut suorituskykyä ylläpitävät tai kehittävät hankinnat.

Voidaan arvioida, että nykyisessä turvallisuustilanteessa rajojen valvontaan, merellisen turvallisuuden ylläpitämiseen, alueellisen koskemattomuuden turvaamiseen, sotilaalliseen maanpuolustukseen ja näitä kaikkia tukevaan Rajavartiolaitoksen tiedusteluun ja rikostorjuntaan ei voida kohdentaa vähennyksiä tai tehtäviä karsia. Päinvastoin, niin NATO-jäsenyyden kuin heikentyneen turvallisuustilanteen johdosta paine tehtävien lisääntymiselle on suuri. Rajatarkastusten osalta henkilöstöä on jo kohdennettu muihin tehtäviin tilanteen mukaisesti niin paljon kuin on mahdollista. Suurten rajanylityspaikkojen yhdistäminen niiden läheisyydessä toimiviin rajavartioasemiin entisestään tehostaa henkilöstön käyttöä.

Kaikesta edellä mainitusta huolimatta Rajavartiolaitoksen taloudellinen sopeuttamistarve on niin suuri, että kehystasoa ei voida saavuttaa leikkaamatta myös operatiivisesta toiminnasta sekä sitä tukevasta koulutuksesta ja harjoitustoiminnasta. Lisäksi hidastetaan operatiiviseen suorituskykyyn liittyviä kehittämishankkeita sekä vähennetään lentotunteja. Vanhemmasta raskaasta kalustosta luovutaan suunniteltua aikaisemmin, niihin kohdistuvien ylläpitokulujen karsimiseksi.

Tuottavuusohjelman mukaiset sopeuttamistoimet muodostavat tässä vaiheessa vuodelle 2025 yhteensä noin 19 milj. euron säästöt. Sopeuttamistarpeesta jäljelle jäävä osa katetaan siirtyvällä määrärahalla. Rajavartiolaitos tarkastelee huhtikuussa 2025 sopeuttamistoimien vaikutusta menoihin sekä JTS2026 – 2029 ratkaisun vaikutuksia sopeuttamistarpeeseen. Tarvittaessa tätä tuottavuusohjelmaa päivitetään niin, että mahdolliset voimavaravajeet vuonna 2026 katetaan lisäsopeuttamistoimilla.

KOLEHMAINEN JARKKO 910917031

Allekirjoittaja KOLEHMAINEN JARKKO 910917031
DN: cn=KOLEHMAINEN JARKKO 910917031, c=FI, o=Rajavartiolaitos, email=jarkko.kolehmainen@raja.fi
Päivämäärä: 2025.02.17 13:15:53 +02'00'

Rajavartiolaitoksen suunnittelupäällikkö
Everstiluutnantti

Jarkko Kolehmainen